Załącznik nr 2 do regulaminu na projekt edukacyjnego muralu

1. Światowy Dzień Wody

Światowy Dzień Wody obchodzony jest 22 marca i został ustanowiony przez ONZ w grudniu 1992 r. Jego celem jest zwrócenie uwagi na znaczenie wody w życiu człowieka oraz na konieczność ochrony zasobów wodnych. To także okazja do refleksji nad globalnymi problemami związanymi z dostępem do czystej wody i potrzebą jej odpowiedzialnego wykorzystania.

System wodociągowo-kanalizacyjny z uwzględnieniem kanalizacji deszczowej w Gdańsku funkcjonuje w oparciu o współpracę trzech uzupełniających się spółek: Gdańskich Wodociągów, Gdańskich Wód i Gdańskiej Infrastruktury Wodociągowo-Kanalizacyjnej (GIWK), z których każda pełni odrębną, ale powiązaną rolę. Współdziałanie tych trzech podmiotów pozwala na **zintegrowane, bezpieczne i zrównoważone zarządzanie wodą**, obejmujące zarówno bieżącą eksploatację, rozwój infrastruktury, jak i ochronę zasobów wodnych w długiej perspektywie.

Chcąc zwrócić uwagę, jak ważna jest woda i jak ważna jest współpraca i wspólny cel różnych podmiotów by tę wodę chronić, pod hasłem „Wody nie zastąpisz" obchody Światowego Dnia Wody od 2026 r. obchodzone są wspólnie przez wszystkie trzy Spółki.

2. Kontekst merytoryczny

Gospodarka wodna jest sektorem najbardziej wrażliwym na zmiany klimatu. Te zwiększają częstotliwość i intensywność ekstremalnych zdarzeń, m.in.: występują gwałtowne ulewy prowadzące do podtopień (opady nie mieszczą się w systemach do magazynowania i/lub odprowadzania deszczówki) lub powodzi (wylanie rzeki z koryta) oraz długie okresy bez opadów powodujące susze. Oba te zjawiska mogą przynosić utrudnienia dla mieszkańców — od utrudnień w ruchu drogowym, poprzez zalane piwnice, aż do ograniczonej dostępności do wody pitnej.

Woda dla pokoleń. Gdańsk ze względu na swoje specyficzne położenie i ukształtowanie terenu (morze, rozbudowana sieć rzek, potoków i kanałów, duże różnice wysokości, wzgórza morenowe) mógł szybko się rozwijać (sieć młynów napędzanych siłą wody, miasto Hanzeatyckie itp.). Jednocześnie miasto od wieków doświadczało strat. Pierwsza, udokumentowana powódź datowana jest na 1328 rok. Dlatego włodarze miasta „od zawsze" inwestowali w rozwój infrastruktury wodnej. Dziś Gdańsk ma najbardziej rozbudowaną w Polsce sieć zbiorników retencyjnych i zielonej retencji (magazynowanie wody w zagłębieniach terenu), a także urządzeń służących do mierzenia wysokości opadów (deszczomierze) i system monitoringu wód podziemnych.

Kompleksowe podejście do planowania i ochrony zasobów wodnych. W Gdańsku zastosowany jest system kanalizacji rozdzielczej. Oznacza to, że ścieki komunalne odprowadzane są inną siecią rur niż wody opadowe i roztopowe. Zużyta woda płynie do Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód, a deszczówka i wody roztopowe siecią poprzez potoki i podziemną infrastrukturę do Zatoki Gdańskiej. Podstawowe zalety tego podziału to:

- stabilniejsze i tańsze oczyszczanie ścieków,
- mniejsze obciążenie Oczyszczalni w czasie opadów,
- znaczące ograniczenie zanieczyszczenia wód, które wypływają z systemów magazynowania
  i odprowadzania deszczówki.

Dbając o retencję dbasz o zasoby wody pitnej. Deszcz wnika w glebę i skały przez proces infiltracji. Część wody jest zatrzymywana w glebie i wykorzystywana przez rośliny, a część przepływa głębiej, aż do warstw wodonośnych, gdzie magazynowana jest jako woda podziemna.

Intensywność i regularność opadów mają bezpośredni wpływ na poziom wód podziemnych. Podczas gwałtownego, krótkiego deszczu, w tym deszczu nawalnego ziemia nie nadąża wchłaniać wody – większość spływa po powierzchni. Tak samo dzieje się z wysuszoną glebą.

Najbardziej efektywny deszcz to ten lekki i długotrwały. Takie zdarzają się coraz rzadziej, a te intensywne i krótkie coraz częściej. Dlatego rośnie znaczenie magazynowania deszczu w krajobrazie. Przykładem są ogrody deszczowe i niecki retencyjne. W Gdańsku jest ich około 250.

Skąd bierze się gdańska kranówka?

Gdański system wodociągowy na co dzień korzysta z dziewięciu ujęć głębinowych, w tym dwóch lokalnych, jednego ujęcia drenażowego oraz jednego ujęcia powierzchniowego. W sytuacjach awaryjnych możliwe jest również uruchomienie dwóch ujęć rezerwowych. Z ujęć podziemnych pochodzi aż 82% wody dostarczanej mieszkańcom, a pozostała część z ujęcia powierzchniowego, jednak woda z tego ujęcia jest zawsze dostarczana wraz z wodą z ujęć podziemnych.

Gdańska kranówka jest nie tylko w 100% zdatna do picia, ale również świeża, zdrowa i bogata w minerały. Jej poziom zmineralizowania jest wyższy lub zbliżony do serwowanych w butelkach wód stołowych czy źródlanych. Zawiera magnez i wapń, jest też bogata w wartościowy potas czy sód. Woda z kranu posiada jeszcze wiele innych cech, które bezsprzecznie dowodzą jej wyższości nad wodą butelkowaną:

- woda w systemie wodociągowym jest zawsze świeża – czas jej przebywania w rurach wodociągowych, liczony od momentu wprowadzenia wody do sieci aż do dostarczenia jej do konsumenta jest średnio krótszy niż 24 godziny; podczas gdy czas przechowywania wody w butelce jest znacznie dłuższy, trwający często nawet do kilku miesięcy
- jakość gdańskiej wody kontrolowana jest na wszystkich etapach związanych z produkcją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi: począwszy od etapu ujmowania, przez produkcję i dystrybucję; rocznie wykonuje się ponad 60 tysięcy analiz; woda butelkowana badana jest na etapie jej produkcji i wlewania do butelek, a potem już nie
- produkcja wody dostarczanej poprzez instalację wodociągową do odbiorcy jest o wiele tańsza niż wody butelkowanej
- wybierając wodę kranową przyczyniamy się do zmniejszenia ilość wytwarzanych odpadów w postaci plastikowych butelek; chronimy zatem środowisko, którego stan ma znaczenie w kontekście zmian klimatycznych
- zaopatrzenie w wodę pitną z miejskiego systemu wodociągowego, w przypadku Gdańska, dotyczy 100% mieszkańców.

Załącznik nr 2 do regulaminu na projekt edukacyjnego muralu

Wpływ na jakość wody pitnej ma stan i rozbudowa infrastruktury wodociągowej, regularna modernizacja urządzeń oraz szczególna dbałość i ochrona terenów, na których znajdują się ujęcia wody. Dodatkowo w Gdańsku wdrożono rozszerzony monitoring wód, który umożliwia weryfikację jakości zasobów wody jeszcze zanim zostaną ujęte w celu produkcji wody pitnej.

Kto dba o wodę w Gdańsku?

1. **Gdańskie Wody** – Spółka miejska, dbająca o system odwodnieniowy i ochronę przeciwpowodziową miasta oraz wdrażająca rozwiązania mające na celu adaptację do zmiany klimatu. Zespół ponad 140 specjalistów na co dzień dba o to, by jak najwięcej deszczówki było zatrzymywane i oczyszczane naturalnymi metodami, zajmując się m.in.:
   - utrzymywaniem sprawności istniejącej infrastruktury odwodnieniowej (zbiorniki retencyjne, potoki i rowy, wały przeciwpowodziowe, przepompownie),
   - projektowaniem, zakładaniem i utrzymywaniem ogrodów deszczowych,
   - opiniowaniem dokumentacji nowych inwestycji miejskich i prywatnych,
   - monitorowaniem wielkości opadu w poszczególnych dzielnicach Gdańska
   - modelowaniem hydrodynamicznym, umożliwiającym symulację zachowania cieków i sieci kanalizacji deszczowej podczas intensywnych opadów, co pozwala dobrać najskuteczniejsze metody zatrzymywania wody,
   - realizacją różnorodnych, także międzynarodowych projektów związanych ze zwiększaniem miejskiej retencji i adaptacją Gdańska do zmiany klimatu.

   Spółka zarządza też wszystkimi miejskimi fontannami, dbając o ich działanie i wygląd.

2. **Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna (GIWK)** – właściciel gdańskiego systemu wodociągowo-kanalizacyjnego. Podstawowe zadania spółki obejmują planowanie i rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, zapewnienie bezpieczeństwa i ciągłości działania systemu poprzez bieżące renowacje, wymiany sieci wodociągowych i kanalizacji sanitarnej oraz modernizację Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód, a także ochronę stref ujęć wody pitnej, z których korzystają mieszkańcy Gdańska, w tym zabezpieczanie zasobów wody dla przyszłych pokoleń. Dzięki angażowaniu się GIWK w projekty międzynarodowe, modernizacja i rozbudowa infrastruktury może być dostosowana do zmian w przepisach i nowych regulacji unijnych. Udział w projektach daje szansę na pozyskanie niezbędnej wiedzy, realizację badań pilotażowych oraz wymianę doświadczeń. Dodatkowo, Spółka realizuje program edukacyjny pn. „Hydromisja” skierowany do wszystkich grup wiekowych, gdyż dbałość
   o środowisko, w tym o zasoby wody wymaga zaangażowania również użytkowników systemu czyli mieszkańców. Podnoszenie świadomości odbywa się też w ramach prowadzonego przez GIWK projektu Gdański Szlak Wodociągowy, dzięki któremu mieszkańcy mogą poznać historię gdańskich wodociągów.

3. **Gdańskie Wodociągi** - zajmują się eksploatacją systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w Gdańsku, odpowiadają za dostarczanie wody i odbiór ścieków na terenie Gdańska, a także świadczą usługi dodatkowe m.in. w zakresie specjalistycznych prac wykonawczych w branży wod-kan, analiz laboratoryjnych, opracowania i projektowania dokumentacji branżowej, usług

eksploatacyjnych na systemie wodociągowym i kanalizacyjnym oraz wywozu nieczystości płynnych.

Woda nie ma alternatywy.

Woda, choć pozornie oczywista i dostępna, staje się zasobem coraz bardziej wrażliwym i wymagającym świadomego zarządzania. Nie ma dla niej alternatywy. Jest potrzebna w każdej sferze naszego życia – od odżywiania przez produkcję jeansów po przemysł. „**Wody nie zastąpisz!**”.